

Дмитренко Тетяна Володимирівна,
курсант навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: старший викладач
кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ *Волошин О. Г.*

РЕАЛІЗАЦІЯ БІОМЕТРИЧНИХ СИСТЕМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ НА ПРОПУСКНИХ ПУНКТАХ В УМОВАХ АТО

Жахливі події останніх років на території України, свідками та мимовільними учасниками яких ми стали, спричинили незворотні зміни у всіх сферах суспільного життя українців. Мирна держава в центрі Європи, яка до цього була спрямована лише на розвиток економіки та підвищення соціального рівня свого населення, була поставлена в умови необхідності захисту своїх границь, територій, свого суверенітету та державності в цілому.

Відповідно, військові дії на Сході України, зростаюча терористична загроза на кордоні зі східними областями та всередині країни обумовлюють пошук нових підходів для стримування небезпеки та вдосконалення інструментів протидії злочинно-терористичним проявам.

Пошук таких підходів зумовив уряд української держави діяти рішуче. Зокрема, 14 квітня 2017 року були внесені зміни до Положення про прикордонний режим, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1998 року № 1147, а також був прийнятий Наказ Першого заступника керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України (керівника Антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) від 12.06.15 № 415 ог «Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів (товарів) через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей».

Діяльність влади в цьому напрямку зумовлена, перш за все, функціонуванням пунктів пропуску між тимчасово окупованою територією та основною територією країни в умовах проведення антитерористичної операції. Це створює

умови для застосування передових технологій з метою вдосконалення процедури ідентифікації особи, що причетна до терористичної діяльності та інших правопорушень, а також з метою підвищення ефективності розшукової роботи правоохоронних органів серед контингенту, що перетинає лінію розмежування.

Одним з таких інструментів, що має перспективу для застосування, є біометричні системи із можливостями ідентифікації особи.

Біометрія в цілому – це сукупність автоматизованих методів і засобів ідентифікації людини, заснованих на її фізіологічній або поведінковій характеристиці. Біометрична ідентифікація – засіб підтвердження: а) особи; б) належності паспорта його власникові – шляхом розпізнавання і зіставлення біометричних даних (кольору очей, малюнка сітківки ока, відбитків пальців, геометрії руки, рис обличчя тощо), що зафіксовані носіями цих даних, з особистими даними власника.

Отже, біометричні системи ідентифікації охоплюють системи доступу за зображеннями відбитків пальців (долоні), райдужної оболонки ока, геометричних рис обличчя, малюнка вен руки або пальця, форми вуха, а також використанням ДНК, температури шкіри, електронного підпису та голосу. І це далеко не повний перелік, який має стійку тенденцію до розширення.

Основною перевагою біометричних технологій (біометрії або біометрики) є можливість швидкої й простої ідентифікації або аутентифікації (верифікації) без спричинення якихось незручностей індивідуумові [1, с. 8]. Саме цей фактор є актуальним для перетину пропускних пунктів в зоні АТО. Що ж нового запровадили та як реалізація біометричних систем ідентифікації особи впливає на діяльність пропускних пунктів в умовах АТО? Пропонуємо вашій увазі оновлену інструкцію щодо оформлення перепустки для проїзду в зону АТО та виїзду з неї.

Отримання дозволу (пропуску) для здійснення в'їзду/виїзду із зони АТО необхідно надати паспорт і дозвіл (пропуск), виданий Координаційною групою.

Для цього необхідно:

- 1) заповнити заяву на електронному ресурсі, в якій зазначаються дані документу, що засвідчує особу та підтверджує громадянство і перебування на території України

на законних підставах (для іноземців та осіб без громадянства); маршрут переміщення (населені пункти), мета і термін знаходження в районі проведення АТО (контрольованої або неконтрольованої території).

2) при безпосередньому перетині лінії зіткнення бажано мати з собою роздруковану версію підтвердження отримання дозволу, а також потрібно пред'явити оригінал та надати копію:

– документів, що засвідчують особу (тепер громадяни по досягненню 14-річного мають можливість перетинати лінію зіткнення при наявності паспортного документу (ID картка).

Виїзд з неконтрольованої території громадян України

Виїзд осіб, які народилися в 1998 році і пізніше і не змогли оформити паспорт громадянина України (внаслідок проживання в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють у неповному обсязі свої повноваження) здійснюється при пред'явленні інших документів, перелік яких передбачений Тимчасовим порядком контролю за переміщенням осіб, транспортних засобів та вантажів (товарів) через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей

Важливо: Документом, що засвідчує особистість, може бути будь-який документ, визначений статтею 5 Закону України «Про громадянство України» або статтею 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

В умовах потенційної можливості зміни зовнішності та маскування біометричні технології ідентифікують особу та з достатнім ступенем вірогідності сприяють її викриттю. Крім того, вони ефективно доповнюють класичні підходи до ідентифікації особи за зовнішнім оглядом та перевіркою документів. Проте, в деяких випадках вони є незамінними та більш ефективними, на відміну від реалізації стандартних процедур контролю за перетинанням пунктів пропуску, зводячи до мінімуму суб'єктивні фактори в діяльності військових та правоохоронних контролерів.

Статистика свідчить, що внутрішньо переміщені особи та особи, які проживають у зоні проведення АТО, за 2016 рік та 8 місяців 2017-го оформили 118 тисяч закордонних біометричних паспортів (зокрема за 2016 рік – 47,3 тисячі, за

8 місяців 2017 року – 70,7 тис.) і 21,4 тисячі ID-карток (2016 рік – 4,9 тисячі, за 8 місяців 2017-го – 16,5 тисячі) [4].

Біометричні комплекси – це, за великим рахунком, є програмно-апаратні комплекси, що оброблюють відповідний сегмент інформації стосовно особи. Найбільш перспективним, на нашу думку, є поєднання таких комплексів з інформаційно-аналітичними продуктами, що дозволяють проводити ефективні первинні та подальші розшукові заходи. Питанням удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів в останні роки приділена увага з боку фахівців різних відомств. Вагомі результати в цьому напрямку були свого часу досягнуті фахівцями Луганського обласного управління МВС та науковцями регіону [2].

Одним із прикладів є створення та реалізація автоматизованої інформаційної системи «АРГУС», яка обробляла масив фото- та відеоданих через співставлення їх із поточним відео зображень людей. Завдяки повній інтеграції системи «АРГУС» з автоматизованими обліками інформаційних баз даних користувач отримувач вичерпну відповідь на запит про особу, яка підлягала ідентифікації [3].

Крім основної – ідентифікаційно-розшукової функції застосування біометричних технологій, система здатна суттєво прискорити процедуру проходження людьми пропускних пунктів без зменшення її якості. Їх запровадження повинно сприяти утворенню нового рівня інтеграції в рамках єдиної інформаційної системи обліків у державі, перш за все між поліцією, СБУ, прикордонниками, банківськими установами та ін.

Військове протистояння прямо пов'язано із загостренням криміногенної ситуації в країні. Перший фільтр на пропускних пунктах повинен стати втіленням новітніх розробок у криміналістичній ідентифікації особи. Запорукою цьому, на наше переконання, є передові біометричні технології. В умовах української дійсності економити на їх застосуванні є неприпустимим з огляду на ступінь національних загроз та суспільної небезпеки, оскільки вирішення цього питання носить не теоретико-прикладний, а практичний характер. Сьогодні найпершим і найважливішим завданням для кожного свідомого українця повинно бути припинення військових дій на Сході країни, ключова роль, при чому, відводиться уряду та відповідним уповноваженим особам.

Список використаних джерел

1. Захаров В. П. Біометричні технології в ХХІ столітті та їх використання правоохоронними органами : посібник / В. П. Захаров, В. І. Рудешко. – 2-ге вид., доп. – Львів : ЛьвДУВС, 2015.

2. Рижков Е. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення розкриття серійних злочинів як складова оцінки та аналізу оперативної обстановки / Е. В. Рижков, М. Ю. Літвінов // Оперативна обстановка, її аналіз та оцінка у сфері діяльності підрозділів карного розшуку ОВС України : спец. вип. – Вісника ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – 2011. – № 2. – Ч. 2. – С. 12–26.

3. Гуславский В. С. Информационно-аналитическое обеспечение раскрытия и расследования пре ступлений : монография / В. С. Гуславский, Ю. А. Задорожний, Б. Г. Розовский. – М. : Лтотн-2, 2008.

4. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1692148-pereselentsi-i-zhyteli-zony-ato-oformyly-118-tysiach-biometrychnykh-pasportiv>. – Назва з екрана.

Гладіліна Олена Володимирівна,
аспірант кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

ПРАВОВІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЗНАЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ

На сьогоднішній день дуже гостро стоїть проблема застосування судово-медичних знань, а також викликає не аби яку зацікавленість у зв'язку з тим, що за останній час значно розширились можливості використання досягнень у сфері медицини під час розслідування умисних вбивств. Це викликає необхідність провести системне дослідження правових норм та виробити пропозиції щодо покращення практики їх застосування.

Правовими підставами застосування спеціальних судово-медичних знань під час розслідування умисних вбивств складають нормативно-правові акти, які відрізняються за юридичною силою та сферою їх застосування.

Основним нормативно-правовим актом будь-якої держави є її конституція. Конституція України містить низку конституційних норм, які торкаються медичних аспектів, у тому числі, і застосування судово-медичних знань під час